72878 ـ حکم لباس بر اساس رنگ آن

سوال

منظور از لباس «مُعَصفر» که در حدیث آمده چیست؟ و آیا پوشیدن لباس کرمی یا زرشکی جایز است یا دلیلی بر کراهت آن وجود دارد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

اصل در لباس، مباح بودن است، زیرا الله تعالی می‌فرماید:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الأَرْضِ جَمِيعاً ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاء فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ [بقره: ۲۹]

(اوست که همهٔ آنچه را که در زمین است برایتان آفرید؛ آنگاه به [آفرینش] آسمان پرداخت و آنها را به صورت هفت آسمان سامان داد و او به همه چیز داناست).

حق تعالی بر ما منت نهاده که برای ما چیزهایی را قرار داده که می‌پوشیم:

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاساً يُوَارِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشاً وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ [اعراف: ۲۶]

(ای فرزندان آدم، همانا لباسی برایتان فرو فرستادیم که شرمگاهتان را می‌پوشانَد و [مایهٔ] زینت شماست؛ و [برای مؤمن،] لباس پرهیزگاری بهتر است. این از نشانه‌های [قدرتِ] الله است؛ باشد که [انسان‌ها] پند گیرند).

بنابراین هرکس مدعی تحریم نوع خاصی از لباس باشد باید برای این تحریم دلیل آشکار بیاورد.

ثانیا:

علما دربارهٔ حکم پوشیدن سه رنگ از لباس برای مردان اختلاف نظر دارند:

۱ـ رنگ سرخ خالص که رنگی دیگر با آن مخلوط نشده باشد. اما سرخی که رنگی دیگر با آن مخلوط شده باشد به اتفاق جایز است و پیش‌تر در پاسخ به سؤال شمارهٔ (8341) به آن پرداخته‌ایم.

۲ـ لباسی که با عُصفُر (گلرنگ) رنگ شده باشد: (عصفر یا گلرنگ گیاهی است معروف که رنگی سرخ می‌دهد). اما لباسی که با سرخی غیر از سرخ عصفر رنگ شده باشد در مورد پیشین گذشت.

۳ـ لباسی که با زعفران رنگ شده باشد: (زعفران گیاهی است که رنگی زرد مانند می‌دهد). اما لباسی که با رنگ زردی جز زعفران رنگ شده باشد به اتفاق علما جایز است.

دربارهٔ لباسی که با عُصفُر یا گلرنگ، رنگ شده علما بر سه قول هستند:

قول نخست تحریم است که مذهب ظاهریه و انتخاب ابن قیم است.

دلیل آنها روایت مسلم (۲۰۷۷) از عبدالله بن عمرو بن العاص رضی الله عنه است که می‌گوید: «رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ بر من دو تکه لباس رنگ شده با عصفر دیدِ، پس فرمود: این از لباس کافران است، پس آن را نپوش».

قول دوم کراهت است که مذهب حنفیه و مالکیه است و یک روایت معتمد نزد حنابله است.

آنان گفته‌اند: نهی پیشین که در حدیث آمده حمل بر کراهت می‌شود،زیرا از براء بن عازب ـ رضی الله عنه ـ روایت است که گفت: «پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ را دیدم که حله‌ای سرخ‌رنگ پوشیده بود». به روایت بخاری (۳۵۵۱) و مسلم (۲۳۳۷).

قول سوم جواز است و این مذهب شافعیه است.

(المجموع: ۴/ ۴۵۰، المغنی: ۲/ ۲۲۹، المحلی: ۴/ ۶۹، تهذیب سنن أبي داود: ۱۱/ ۱۱۷، حاشیة ابن عابدین: ۵/ ۲۲۸).

آنچه راجح به نظر می‌رسد ـ والله اعلم ـ قول به تحریم است، زیرا اصل این است که نهی برای تحریم آمده باشد، اما اینکه پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ سرخ پوشیده‌اند معنایش آن نیست که آن سرخی، سرخی عصفر یا گلرنگ باشد بلکه با چیزی دیگر جز عصفر رنگ شده است.

(نگا: معالم السنن: ۴/ ۱۷۹).

دربارهٔ لباسی که با زعفران رنگ شده نیز علما بر سه قول هستند که صحیح‌ترینش مذهب شافعیان و روایتی نزد حنبلیان است که پوشیدن لباس زعفرانی برای مردان حرام است و دلیل آن حدیثی است که از انس ـ رضی الله عنه ـ روایت شده که می‌گوید: «پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ از اینکه مرد [لباس خود را] با زعفران رنگ کند، نهی کردند». به روایت بخاری

(۵۸۴۶) و مسلم (۲۱۰۱).

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

«قول صحیح این است که پوشیدن لباسی که با عصفر رنگ شده برای مردان حرام است و همچنین لباس زعفرانی».
(الشرح الممتع: ۲/ ۲۱۸).

(نگا: التمهید: ۲/ ۱۸۰، الإنصاف: ۱/ ۴۸۱، المحلی: ۴/ ۷۶، المجموع: ۴/ ۴۴۹، حاشیة ابن عابدین: ۵/ ۲۲۸، المغنی: ۲/ ۲۹۹).

ثالثا:

دربارۀ جایز بودن هر لباسی که به غیر از این رنگ‌ها باشد علما اختلاف نظر ندارند بلکه دربارۀ جواز آن اتفاق نظر دارند، از جمله:

نووی در «المجموع» (۴/ ۳۳۷) می‌گوید:

«پوشیدن سفید و سرخ و زرد و سبز و راه راه و دیگر رنگ‌های لباس جایز است و در این باره اختلافی نیست و هیچ یک از آنها کراهتی ندارد».

در «الموسوعة الفقهیة» (۶/ ۱۳۲ـ۱۳۶) آمده است:

«علما بر مستحب بودن لباس‌های سفید اتفاق نظر دارند... علما بر جایز بودن لباس زرد رنگ اگر با عصفر یا زعفران رنگ نشده باشد اتفاق نظر دارند».

همچنین زنان می‌توانند هر رنگی را بپوشند ـ در صورتی که برای خودنمایی در برابر نامحرم نباشد ـ و کسانی که دربارۀ تحریم لباس رنگ شده با گلرنگ و زعفران سخن گفته‌اند این تحریم را به مردان مقید کرده‌اند.

ابن عبدالبر در «التمهید» (۱۶/ ۱۲۳) می‌گوید:

«اما دربارۀ زنان، علما اختلافی ندارند که پوشیدن لباسی که با عصفر رنگ شده و بسیار سرخ یا صورتی است و لباسی که با گِل سرخ رنگ شده باشد جایز است...».

خلاصه آنکه: رنگ‌های کرمی و زرشکی از رنگ‌های جایز است و دربارۀ تحریم آنها چیزی نیامده است، مگر آنکه رنگ آنها از عصفر (گلرنگ) یا زعفران باشد که در این صورت پوشیدن آن تنها برای مردان حرام خواهد بود و این بنابر قول قوی‌تر

علماست.

والله اعلم.